

Regeringens proposition

2002/03:2

Vissa socialförsäkringsfrågor m.m.

Prop.
2002/03:2

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 10 oktober 2002

Göran Persson

Ingela Thalén
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att tillfällig föräldrapenning skall kunna utges till föräldrar som vårdar ett barn i hemmet om barnet är yngre än 240 dagar och barnet annars skulle ha vårdats på sjukhus. I dag utges endast tillfällig föräldrapenning vid sjukhusvistelse för så små barn. Vidare föreslås att de tio dagar med tillfällig föräldrapenning som utges i samband med adoption av ett barn skall fördelas med hälften till var och en av föräldrarna om de inte kommit överens om annat. Adoptivföräldrar av samma kön får motsvarande rätt.

Regeringen föreslår förändrade beräkningsregler för garantipension till änkepension för vissa kvinnor som vid utgången av 2002 uppbär änkepension i form av folkpension. Ändringen innebär att reglerna till viss del anpassas till de regler som gäller för kvinnor som uppbär avkortad folkpension vid utgången av 2002.

Vidare föreslår regeringen att nuvarande bestämmelser i socialförsäkringslagen (1999:799) ändras så att de som beviljats pension under 2001 eller 2002 och som vid utgången av 2002 uppbär folkpension även fortsättningsvis skall ha rätt till ersättning eller pension som träder i stället för folkpension. Barnpension skall dock inte utan särskilt prövning ersättas av efterlevandestöd till barn.

Regeringen föreslår också en ändring i lagen (1977:268) om uppräkningsregler av yrkesskadelivräntor m.m. så att bestämmelserna även omfattar de nya reglerna för ålderspension och efterlevandepension. Förslaget innebär att hänsyn inte skall tas till höjning av livränta som gjorts enligt nämnda lag vid samordning med pension.

En ändring föreslås också i övergångsreglerna till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring så att livräntan omprövas enligt äldre bestämmelser.

ser när en änka som uppbär änkelivränta fyller 65 år. Det gäller kvinnor som vid utgången av 2002 hade rätt till efterlevandelivränta.

En anpassning av reglerna för personer födda 1937 eller tidigare så att de överensstämmer med de regler som gäller för personer födda 1938 eller senare avseende överföring av värdet av pensionsrätt inom Europeiska gemenskapen föreslås också.

Vissa förändringar föreslås vid beräkning av pensionsgrundande belopp för försäkrade som är intagna på institution.

Regeringen föreslår vidare att ett särskilt reduceringsbelopp införs vid beräkningen av bruttoersättning för försäkrade som uppbär förtidspension i december månad 2002, som är bosatta utomlands och som beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Regeringen föreslår också att belopp som undantas från beskattning enligt samma lag kan undantas endast en gång.

Med anledning av att ett nytt rekryteringsbidrag vid vuxenstudier införs, föreslås vissa följdändringar för bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer m.fl. och underhållsstöd. För underhållsstöd föreslås vidare att vid beräkning av inkomsten vid återbetalningsskyldighet skall en anpassning av förmögenhetsgränsen göras till den gräns som gäller inom skattelagstiftningen.

I propositionen föreslås också vissa anpassningar samt en rättelse i beräkningsreglerna för barnpension.

Vidare föreslås att en ansökan om handikappersättning som har kommit in till försäkringskassan före utgången av 2002 skall prövas enligt den då gällande åldersgränsen för rätt till förmånen även om ärendet avgörs efter utgången av 2002. Härutöver regleras att föräldrar inte har rätt till vårdbidrag om barnet uppbär handikappersättning.

Regeringen föreslår att försäkringskassan får utökade möjligheter att bidra med medel för samverkan inom rehabiliteringsområdet. De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan får utgöra statens samlade andel i denna verksamhet.

Regeringen föreslår vidare att lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (Socsam) förlängs t.o.m. utgången av 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	7
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	14
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:193) om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	15
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.....	17
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.....	18
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:268) om uppräknig av yrkesskadelivräntor m.m.	19
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:596) om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	20
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag.....	22
2.10	Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst.....	23
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd.....	24
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	25
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	26
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:491) om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag.....	28
2.15	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	29
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.....	30
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:215) om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.....	31
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.	32

3	Ärendet och dess beredning	33	Prop. 2002/03:2
4	Föräldraförsäkring	35	
4.1	Tillfällig föräldrapenning till föräldrar som vårdar barn i hemmet om barnet annars skulle ha vårdats på sjukhus.....	35	
4.2	Tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption	38	
5	Samverkan och samordning inom rehabiliteringsområdet	39	
5.1	Utökade möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet.....	39	
5.2	Förlängning av försökslagstiftningen med Socsam	41	
6	Pensionsområdet	42	
6.1	Justerade beräkningsregler för efterlevandepension som betalas ut oavkortad.....	42	
6.2	Justerade regler för rätt till pension efter utgången av 2002 vid bosättning utomlands.....	43	
6.3	Samordning av yrkesskadelivränta och pension	44	
6.4	Samordning av arbetsskadelivränta och pension	44	
6.5	Beräkning av garantipension i vissa fall för personer födda 1937 eller tidigare.....	45	
6.6	Pensionsgrundande belopp.....	46	
6.7	Pensionsområdet, övriga anpassningar och rättelser.....	47	
6.8	Kostnader.....	48	
7	Omvandling av förtidspension för vissa utomlands bosatta m.m.	48	
7.1	Beräkning av bruttoersättning för förtidspension.....	48	
7.2	Rättelse avseende beräkning av särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	49	
8	Ändring av inkomstberäkning för bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer m.fl. och underhållsstöd m.m.	50	
9	Ansökan om handikappersättning m.m.	51	
10	Författningskommentar.....	52	
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	52	
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	53	
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	54	
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:193) om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	54	
10.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.....	55	
10.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.....	55	
10.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:268) om uppräknning av yrkesskadelivräntor m.m.	55	

10.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:596) om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	56
10.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag.....	56
10.10	Förslaget till lag om fortsatt giltighet av lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst.....	56
10.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd	56
10.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	57
10.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	57
10.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:491) om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag.....	57
10.15	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	58
10.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.	58
10.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:215) om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.....	58
10.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.....	59
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 oktober 2002	60

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. lag om ändring i lagen (2002:193) om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
5. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
6. lag om ändring i lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
7. lag om ändring i lagen (1977:268) om uppräkningsav yrkesskadelivräntor m.m.,
8. lag om ändring i lagen (2002:596) om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
9. lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
10. lag om fortsatt giltighet av lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst,
11. lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd,
12. lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
13. lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
14. lag om ändring i lagen (2001:491) om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
15. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
16. lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
17. lag om ändring i lagen (2002:215) om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
18. lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 10 § och 18 kap. 2 och 36 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 10 §²

En förälder har rätt till *tillfällig föräldrapenning* för vård av ett barn, som inte har fyllt tolv år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. sjukdom eller smitta hos barnet,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök i samhällets förebyggande barnhälsovård,

4. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna, under förutsättning att sistnämnda barn omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

För vård av ett barn vars levnadsålder understiger 240 dagar utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket *endast* om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad *eller* om barnet vårdas på sjukhus. För vård av ett barn som är äldre än som nyss sagts utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket inte för tid under vilken annars föräldrapenning skulle ha uppburits; undantag gäller dock om barnet vårdas på sjukhus. Med vård på sjukhus jämställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För vård av ett barn vars levnadsålder understiger 240 dagar utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. *Därutöver utges ersättning för vård av ett sådant barn endast* om barnet vårdas på sjukhus *eller får motsvarande vård i hemmet*. För vård av ett barn som är äldre än som nyss sagts utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket inte för tid under vilken annars föräldrapenning skulle ha uppburits; undantag gäller dock om barnet vårdas på sjukhus. Med vård på sjukhus jämställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning från och med det kalenderår under vilket barnet fyller sex år till och med det kalenderår un-

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2001:141.

der vilket barnet fyller elva år även när föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med besök i barnets skola eller fritidshem (kontaktdagar). En förälder till barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har dock rätt till tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar från barnets födelse till dess att det fyller sexton år när föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med föräldrautbildning, besök i barnets skola eller besök i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i vilken barnet deltar.

Rätt till tillfällig föräldrapenning tillkommer även en fader som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse för att närvara vid förlösningen, sköta hemmet eller vårda barn. Motsvarande gäller i tillämpliga delar för en fader vid adoption av barn, om barnet inte fyllt tio år. Som adoption anses även att någon tar emot ett barn i avsikt att adoptera det.

Försäkringskassan kan besluta att en annan försäkrad än en fader eller moder som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse eller adoption skall få rätt till tillfällig föräldrapenning för de ändamål som anges i fjärde stycket. Detta gäller om

1. det inte finns någon fader som har rätt till tillfällig föräldrapenning,
2. modern är avliden,
3. fadern avstår från sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt fjärde stycket och det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå, eller
4. fadern inte kan eller på grund av besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud eller liknande eller på grund av andra särskilda omständigheter sannolikt inte kommer att nyttja sin rätt enligt fjärde stycket.

18 kap.

2 §³

Den allmänna försäkringskassan skall

1. utreda och besluta i ärenden som enligt denna lag eller annan författning skall skötas av försäkringskassan,
2. svara för att socialförsäkrings- och bidragssystemen tillämpas likformigt och rättvist,
3. vidta åtgärder för att förebygga och minska ohälsa i syfte att minska de långa sjukperioderna samt aktivt arbeta med rehabilitering enligt vad som närmare anges i 22 kap.,
4. lämna hjälp vid handhavandet av annan verksamhet enligt vad regeringen bestämmer, samt
5. lämna hjälp åt en myndighet som har hand om arbetslöshetsförsäkringen eller åt ett sådant lokalt organ som avses i 1 kap. 2 §.

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting och länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser.

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting och länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. *De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan får utgöra sta-*

³ Senaste lydelse 2002:308.

Försäkringskassan får inte utöva någon annan verksamhet än som avses i första och andra styckena. Den eller de försäkringskassor som regeringen bestämmer får dock

a) genomföra försäkringsmedicinska utredningar och utredningar om arbetslivsinriktad rehabilitering för alla försäkringskassor samt bedriva därmed sammanhängande forskning,

b) tillsammans med sjukvårdshuvudman bedriva projekt som gäller viss medicinsk verksamhet och därmed sammanhängande forskning i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får också föreskriva att det hos en eller flera försäkringskassor skall finnas gemensamma enheter för alla försäkringskassor för vissa ärenden eller frågor.

36 §⁴

Arvode och annan ersättning till styrelseledamöterna och till ledamöterna i en socialförsäkringsnämnd skall bestämmas av regeringen.

Arvode och annan ersättning till revisorerna och till en ställföreträdare som förordnats enligt 40 § skall bestämmas av Riksförsäkringsverket.

Arvode och annan ersättning till revisorerna och till en ställföreträdare som förordnats enligt 39 § skall bestämmas av Riksförsäkringsverket.

Ersättningarna skall betalas av den allmänna försäkringskassan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

⁴ Senaste lydelse 1998:87.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2002/03:2

Häriigenom föreskrivs att 4 kap. 10, 12 och 16 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 10 §²

En förälder har rätt till *tillfällig föräldrapenning* för vård av ett barn, som inte har fyllt tolv år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. sjukdom eller smitta hos barnet,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök i samhällets förebyggande barnhälsovård,
4. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna, under förutsättning att sistnämnda barn omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

För vård av ett barn vars levnadsålder understiger 240 dagar utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. Därutöver utges ersättning för vård av ett sådant barn endast om barnet vårdas på sjukhus eller får motsvarande vård i hemmet. För vård av ett barn som är äldre än som nyss sagts utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket inte för tid under vilken annars föräldrapenning skulle ha uppburits; undantag gäller dock om barnet vårdas på sjukhus. Med vård på sjukhus jämställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning från och med det kalenderår under vilket barnet fyller sex år till och med det kalenderår under vilket barnet fyller elva år även när föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med besök i barnets skola eller fritidshem (kontaktdagar). En förälder till barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har dock rätt till tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar från barnets födelse till dess att det fyller sexton år när föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med föräldrautbildning, besök i barnets skola eller besök i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i vilken barnet deltar.

Rätt till tillfällig föräldrapenning tillkommer även en fader som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse för att närvara vid förlossningen, sköta hemmet eller vårda barn. *Motsvarande gäller i tillämpliga delar för en*

Rätt till tillfällig föräldrapenning tillkommer även en fader som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse för att närvara vid förlossningen, sköta hemmet eller vårda barn. *Vid adoption eller när två personer enligt 6 kap.*

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse lagförslag 2.1.

fader vid adoption av barn, om barnet inte fyllt tio år. Som adoption anses även att någon tar emot ett barn i avsikt att adoptera det.

10 a § föräldrabalken har utsetts att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn tillkommer motsvarande rätt båda adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Vid adoption utges sådan tillfällig föräldrapenning om barnet inte fyllt tio år. Som adoption anses även att någon tar emot ett barn i avsikt att adoptera det.

Försäkringskassan kan besluta att en annan försäkrad än en fader eller moder som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse *eller adoption* skall få rätt till tillfällig föräldrapenning för de ändamål som anges i fjärde stycket. Detta gäller om

Försäkringskassan kan besluta att en annan försäkrad än en fader eller moder som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse skall få rätt till tillfällig föräldrapenning för de ändamål som anges i fjärde stycket. Detta gäller om

1. det inte finns någon fader som har rätt till tillfällig föräldrapenning,
2. modern är avliden,
3. fadern avstår från sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt fjärde stycket och det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå, eller
4. fadern inte kan eller på grund av besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud eller liknande eller på grund av andra särskilda omständigheter sannolikt inte kommer att nyttja sin rätt enligt fjärde stycket.

Vid adoption eller när två personer enligt 6 kap. 10 a § föräldrabalken har utsetts att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn skall vad som sägs i femte stycket om fader och moder i stället gälla adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna.

12 §³

Tillfällig föräldrapenning enligt 10 § första stycket och 10 a § utges under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år. Tillfällig föräldrapenning enligt 11 § utges under högst 60 dagar för varje barn och år. Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 10 § första stycket 1, 3 och 4 och 10 a § utges tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Tillfällig föräldrapenning enligt 10 § tredje stycket första meningen utges under en dag per barn och år. Har ersättning för sådana dagar inte tagits ut under ett eller flera år får den tas ut under följande år dock senast det år barnet fyller elva år. I fall som avses i 10 § tredje stycket andra meningen utges tillfällig föräldrapenning under högst 10 dagar per barn och år.

³ Senaste lydelse 2001:141.

Tillfällig föräldrapenning enligt 10 § fjärde stycket utges under högst tio dagar per barn och utges inte för tid efter sextionde dagen efter barnets hemkomst efter förlösningen. Detsamma gäller tillfällig föräldrapenning enligt 10 § femte stycket med avräkning dock för dagar med tillfällig föräldrapenning som en *fader* kan ha uppburit med stöd av 10 § fjärde stycket. Vid adoption räknas tiden från den tidpunkt föräldrarna fått barnet i sin vård.

Tillfällig föräldrapenning enligt 10 § fjärde stycket utges under högst tio dagar per barn och utges inte för tid efter sextionde dagen efter barnets hemkomst efter förlösningen. Detsamma gäller tillfällig föräldrapenning enligt 10 § femte och sjätte styckena med avräkning dock för dagar med tillfällig föräldrapenning som en *förälder* kan ha uppburit med stöd av 10 § fjärde stycket. Vid adoption räknas tiden från den tidpunkt föräldrarna fått barnet i sin vård.

Vid adoption och för särskilt förordnade vårdnadshavare fördelas de tio dagarna med hälften till vardera föräldern eller vårdnadshavaren om de inte kommer överens om annat. Om det endast finns en adoptivförälder eller särskilt förordnad vårdnadshavare med rätt till ersättning, har den föräldern eller vårdnadshavaren ensam rätt till de tio dagarna.

Uppbär en förälder oavkortade löneförmåner under tid då han bedriver studier, jämställs avstående från studier med avstående från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning, i den mån föräldern går miste om löneförmånerna.

16 §⁴

Föräldrapenningförmåner får inte utges till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 4 § andra stycket och 10 § tredje, fjärde och femte styckena. Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse får inte heller utges om det för samma barn och tid utges en motsvarande förmån enligt utländsk lagstiftning.

Föräldrapenningförmåner får inte utges till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 4 § andra stycket och 10 § tredje–sjätte styckena. Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse får inte heller utges om det för samma barn och tid utges en motsvarande förmån enligt utländsk lagstiftning.

Tillfällig föräldrapenning får utges till båda föräldrarna för samma barn och tid, om båda följer med ett barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom. Detsamma gäller om båda föräldrarna, som en del i behandlingen av barnet, behövt delta i läkarbesök eller i någon av läkare ordinerad behandling.

Oavsett antalet barn utges till en förälder inte mer än sammanlagt hel föräldrapenning per dag.

⁴ Senaste lydelse 2001:141.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

För adoptioner som skett före ikraftträdandet och för särskilt förordnade vårdnadshavare som har utsetts före ikraftträdandet tillämpas lagen i dess äldre lydelse.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att punkt 14 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

14. Den omvandlade bruttoersättningen utgör, om förtidspensionen beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, summan av den faktiska bruttoersättningen och *värdet* av den begränsning i skatteplikten som anges i 5 § 4 *den lagen*. Detta värde utgör kvoten av skattesatsen i nämnda lag och talet ett minskat med samma skattesats, multiplicerad med det belopp som inte är skattepliktigt.

Föreslagen lydelse

14. Den omvandlade bruttoersättningen utgör, om förtidspensionen beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, summan av den faktiska bruttoersättningen och *ett reducerat värde* av den begränsning i skatteplikten som anges i 5 § 4 *i lagens lydelse vid utgången av år 2002*. Detta värde utgör kvoten av skattesatsen i nämnda lag och talet ett minskat med samma skattesats, multiplicerad med det belopp som inte är skattepliktigt *efter att det har reducerats med en tolftedel av 0,67 gånger det för år 2003 gällande prisbasbeloppet. Reduceringen får dock aldrig medföra att värdet blir negativt*.

För den som på grund av dubbelbeskattningsavtal inte är skattskyldig i Sverige utgörs den omvandlade bruttoersättningen av den faktiska bruttoersättningen.

Den faktiska bruttoersättningen utgörs av folkpension i form av förtidspension, pensionstillskott enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott samt tilläggspension i form av förtidspension och utbetald livränta som bestäms med tillämpning av lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, samtliga med de belopp som skulle ha betalats ut i januari 2003 om bestämmelserna därom fortfarande varit gällande.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:193)
om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen
(1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att punkt 11 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring i stället för dess lydelse enligt lagen (2002:193) om ändring i lagen (2000:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

11. I fall då rätt till barntillägg föreligger för december månad 1989 gäller fortfarande äldre bestämmelser om denna förmån. Vad som därvid föreskrivits om ålderspension och tilläggspension i form av ålderspension skall i stället gälla inkomstpension eller tilläggspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. Vidare skall vad som föreskrivits om förtidspension och tilläggspension i form av förtidspension i stället gälla sjukersättning. Minskning av barntillägget till den som uppbär ålderspension skall ske endast i den utsträckning summan av hel pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension och hel garantipension enligt lagen om garantipension överstiger 2,17 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1937 eller tidigare eller 2,13 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1938 eller senare. Minskning av barntillägget till den som uppbär hel sjukersättning skall ske endast i den utsträckning ersättningen överstiger 2,40 gånger prisbasbeloppet. Barntillägg som utges till pension eller sjukersättning som betalas ut till viss andel skall utgöra motsvarande andel av barntillägg till hel pension eller hel sjukersättning. Därvid skall vad som föreskrivs i *tredje och fjärde meningarna om*

Föreslagen lydelse

11. I fall då rätt till barntillägg föreligger för december månad 1989 gäller fortfarande äldre bestämmelser om denna förmån. Vad som därvid föreskrivits om ålderspension och tilläggspension i form av ålderspension skall i stället gälla inkomstpension eller tilläggspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. Vidare skall vad som föreskrivits om förtidspension och tilläggspension i form av förtidspension i stället gälla sjukersättning. *Vad som föreskrivits om barnpension skall i stället gälla barnpension och efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av nämnda lag.* Minskning av barntillägget till den som uppbär ålderspension skall ske endast i den utsträckning summan av hel pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension och hel garantipension enligt lagen om garantipension överstiger 2,17 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1937 eller tidigare eller 2,13 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1938 eller senare. Minskning av barntillägget till den som uppbär hel sjukersättning skall ske endast i den utsträckning ersättningen överstiger 2,40 gånger prisbasbeloppet.

minskning gälla motsvarande andel av 2,17 gånger prisbasbeloppet, 2,13 gånger prisbasbeloppet respektive 2,40 gånger prisbasbeloppet.

Barntillägg som utges till pension eller sjukersättning som betalas ut till viss andel skall utgöra motsvarande andel av barntillägg till hel pension eller hel sjukersättning. Därvid skall vad som föreskrivs i *femte och sjätte* meningarna om minskning gälla motsvarande andel av 2,17 gånger prisbasbeloppet, 2,13 gånger prisbasbeloppet respektive 2,40 gånger prisbasbeloppet.

Prop. 2002/03:2

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:380) om
arbetskadeförsäkring

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring¹ skall införas en ny punkt, 10, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10. Vid tillämpning av 6 kap. 1 § i dess äldre lydelse skall med folkpension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension likställas garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension respektive änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av sistnämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Lagen omtryckt 1993:357.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna i 6 kap. 1 § skall efterlevandelivränta till en efterlevande make, som vid utgången av år 2002 hade rätt till sådan livränta, betalas ut med lägst det belopp som den efterlevande vid tillämpning av de äldre bestämmelserna i samma paragraf hade rätt till i december 2002. Detta belopp skall anknytas till prisbasbeloppet för år 2002 och räknas om vid förändring av detta. Skall livräntan omprövas av annan anledning skall dock de nya reglerna tillämpas.

Föreslagen lydelse

4. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna i 6 kap. 1 § skall efterlevandelivränta till en efterlevande make, som vid utgången av år 2002 hade rätt till sådan livränta, betalas ut med lägst det belopp som den efterlevande vid tillämpning av de äldre bestämmelserna i samma paragraf hade rätt till i december 2002. Detta belopp skall anknytas till prisbasbeloppet för år 2002 och räknas om vid förändring av detta. Skall livräntan omprövas av annan anledning skall dock de nya reglerna tillämpas. *Om livräntan utges med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring skall dock punkten 10 i nämnda övergångsbestämmelser tillämpas.*

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:268) om
uppräknig av yrkesskadelivräntor m.m.

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1977:268) om uppräknig av yrkesskadelivräntor m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Belopp *varmed* livränta *höjes* enligt denna lag skall *ej* beaktas vid tillämpning av 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i fråga om den som vid utgången av juni 1977 uppbar pension vilken enligt nämnda lagrum hade minskats med hänsyn till livräntan. *Vad nu sagts har motsvarande tillämpning i fråga om den som vid utgången av juni 1977 uppbar sjukpenning med anledning av skada för vilken livränta tidigare hade utgått.*

Belopp *med vilket* livränta *höjs* enligt denna lag skall *inte* beaktas vid tillämpning av 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, *12 kap. 9 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, 4 kap. 4 § lagen (1998:702) om garantipension eller 7 kap. 10 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn* i fråga om den som vid utgången av juni 1977 uppbar pension vilken enligt nämnda lagrum hade minskats med hänsyn till livräntan. *Detta gäller också för den som vid utgången av juni 1977 uppbar sjukpenning med anledning av skada för vilken livränta tidigare hade utgetts.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:596) om
ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt
för utomlands bosatta

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta i stället för dess lydelse enligt lagen (2002:596) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är:

1. avlöning eller därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

2. avlöning eller därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag än hos svenska staten eller svensk kommun, i den mån inkomsten förvärvats genom verksamhet här i riket;

3. arvode och liknande ersättning som uppburits av någon i egenskap av ledamot eller suppleant i styrelse eller annat liknande organ i svenskt aktiebolag eller annan svensk juridisk person, oavsett var verksamheten utövats;

4. ersättning i form av

– pension, med undantag av barnpension, enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, lagen (1998:702) om garantipension, lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn *samt* lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, till den del *uppburen pension* överstiger en tolfedel av 0,6605 prisbasbelopp för varje kalendermånad,

– *sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del uppburen ersättning överstiger en tolfedel av 0,6605 prisbasbelopp för varje kalendermånad,*

– barnpension enligt lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, samt

– annan ersättning enligt lagen om allmän försäkring;

5. pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

4. ersättning i form av

– pension, med undantag av barnpension, enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, lagen (1998:702) om garantipension, lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn *och* lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn *samt sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring* till den del *det totala beloppet av uppburna ersättningar* för varje kalendermånad överstiger en tolfedel av 0,67 prisbasbelopp,

– barnpension enligt lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, samt

– annan ersättning enligt lagen om allmän försäkring;

6. belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse samt belopp som utbetalas från pensionssparkonto fört av ett svenskt pensionssparinstitut eller av ett utländskt instituts filial i Sverige enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande;

7. pension på grund av tjänstepensionsförsäkring samt annan pension eller förmån, om förmån utgår från Sverige på grund av förutvarande tjänst och den tidigare verksamheten huvudsakligen utövats här;

8. ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän;

9. dagpenning från arbetslöshetskassa enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring;

10. annan härifrån uppburan, genom verksamhet här i riket förvärvat inkomst av tjänst;

11. återfört avdrag för egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980), egenavgifter som satts ned genom ändrad debitering, i den mån avdrag har medgetts för avgifterna samt avgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som satts ned genom ändrad debitering i den mån avdrag har medgetts för avgifterna och dessa inte hänför sig till näringsverksamhet;

12. sjöinkomst som avses i 64 kap. 3 och 4 §§ inkomstskattelagen.

Som inkomst enligt första stycket 1–3 anses också förskott på sådan inkomst.

Verksamhet på grund av anställning i svenskt företag anses utövad här i riket även om tjänsteinnehavaren i och för sin tjänst måste göra tillfälliga besök utomlands eller under längre tid uppehålla sig där under kringresande (t.ex. handelsresande).

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är dock endast sådan inkomst som skulle ha beskattats hos en obegränsat skattskyldig enligt inkomstskattelagen.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1993:737) om bostadsbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Bidragsgrundande inkomst beräknas med utgångspunkt i

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 a §, och
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 4 b §.

Till de sammanlagda överskotten skall läggas belopp enligt tredje stycket samt 5 och 7 §§. Det på så sätt framräknade beloppet är den bidragsgrundande inkomsten.

Överskottet enligt första stycket skall *ökas med*

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte skall tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,
2. studiemedel i form av studiebidrag, 2. studiemedel i form av studiebidrag samt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,
3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad, och
4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse 1999:1278.

2.10 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst, som gäller till utgången av år 2002¹, skall fortsätta att gälla till och med utgången av år 2003.

¹ Lagen senast förlängd 1999:1358.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 26 § lagen (1996:1030) om underhållsstöd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §¹

Till beloppen enligt 25 § skall läggas

1. studiemedel i form av studiebidrag,

2. en procent av den del av den bidragsskyldiges skattepliktiga förmögenhet som överstiger 900 000 kronor.

Till beloppen enligt 25 § skall läggas

1. studiemedel i form av studiebidrag *samt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,*

2. en procent av den del av den bidragsskyldiges skattepliktiga förmögenhet som överstiger 1 500 000 kronor.

Det sålunda framräknade beloppet skall minskas med 72 000 kronor och utgör därefter den inkomst som skall ligga till grund för beräkningen av återbetalningsskyldigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skattepliktig förmögenhet som hänför sig till tid före år 2002.

¹ Senaste lydelse 1999:396.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om
ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad
ålderspension

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i stället för dess lydelse enligt lagen (2001:492) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Ett pensionsgrundande belopp enligt 4 § skall för hel inkomstrelaterad sjukersättning och hel inkomstrelaterad aktivitetsersättning beräknas enligt följande. Den antagandeinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade ersättningen skall minskas med ett belopp motsvarande 7 procent av antagandeinkomsten. Det pensionsgrundande beloppet utgör för varje månad som hel ersättning uppburits skillnaden mellan en tolfte del av den minskade antagandeinkomsten och den pensionsgrundande inkomsten av nämnda ersättning efter avdrag enligt 2 kap. 21 §.

Har den försäkrade för en månad uppburit en fjärdedels, halv, två tredjedels eller tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning skall vid beräkning enligt första stycket användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot graden av sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Utbetalas för hel månad endast en del av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt bestämmelserna i 16 kap. 20 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall vid beräkning enligt första stycket användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot den utbetalade delen.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:798) om
ändring i lagen (1998:702) om garantipension

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:702) om garantipension
dels att 2 kap. 4 § lagen i stället för dess lydelse enligt lagen
(2000:798) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen i stället för dess
lydelse enligt lagen (2000:798) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §

Som underlag för beräkning av den pensionsberättigades årliga garantipension enligt 11–16 §§ skall ett beräkningsunderlag användas. I underlaget skall det i förekommande fall ingå

1. tilläggspension enligt 6 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension för samma år efter samordning enligt 12 kap. 10 § samma lag,

2. svensk tjänstepension,

3. änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av nämnda lag,

4. ålders-, efterlevande- och förtidspension enligt utländsk lagstiftning samt utländsk tjänstepension,

5. ett belopp motsvarande den folkpension i form av ålderspension som enligt äldre bestämmelser skulle ha utgetts till den pensionsberättigade, till den del denna pension inte motsvaras av tilläggspension,

6. ett belopp motsvarande det pensionstillskott som skulle ha utgetts till den pensionsberättigade enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:705) om ändring i nämnda lag, allt i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003, och

7. andra förmåner som är att anse som folkpension i form av ålderspension.

Om den pensionssökande enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av rätt till tilläggspension och om någon överföring från gemenskaperna enligt 8 § samma lag därefter inte har skett, skall garantipensionen beräknas som om någon överföring till gemenskaperna inte hade skett.

4. Bestämmelserna i 3 kap. 6 § skall gälla även i fråga om beräkning av försäkringstid för garantipension för en kvinna som är född något av åren 1938–1944 och som med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring uppburit folkpension i form av änkepension.

4. Bestämmelserna i 3 kap. 6 § skall gälla även i fråga om beräkning av försäkringstid för garantipension för en kvinna som är född något av åren 1938–1944 och som med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring uppburit folkpension i form av änkepension *vid utgången av år 2002 och därefter uppburit änkepension eller garantipension till sådan pension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.*

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:491) om
ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning
och vårdbidrag

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att punkterna 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:491) om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Den som vid ikraftträdandet uppbär handikappersättning har rätt till sådan ersättning utan hinder av att kravet i 5 § första stycket nya lydelsen på viss ålder inte är uppfyllt.

3. Föräldrar har inte rätt till vårdbidrag enligt 8 § nya lydelsen under tid då barnet uppbär sjukersättning eller tidsbegränsad sjukersättning.

Föreslagen lydelse

2. Den som vid ikraftträdandet uppbär handikappersättning har rätt till sådan ersättning utan hinder av att kravet i 5 § första stycket nya lydelsen på viss ålder inte är uppfyllt.

Vid prövningen av en ansökan om handikappersättning som kommit in till försäkringskassan före den 1 januari 2003 skall kravet på lägsta ålder i 5 § i dess äldre lydelse tillämpas om den sökande före denna tidpunkt uppfyllde detta ålderskrav.

3. Föräldrar har inte rätt till vårdbidrag enligt 8 § nya lydelsen under tid då barnet uppbär *handikappersättning*, sjukersättning eller tidsbegränsad sjukersättning.

2.15 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen
(1999:799)

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att punkt 7 i övergångsbestämmelserna till socialförsäkringslagen (1999:799) i stället för dess lydelse enligt lagen (2002:212) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7. Den som vid utgången av år 2000 uppbär folkpension vid bosättning utomlands skall ha fortsatt rätt till utbetalning av sådan pension enligt äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

För den som vid utgången av år 2002 uppbär folkpension med stöd av bestämmelserna i första stycket, skall motsvarande gälla sådan ersättning eller pension som träder i stället för folkpensionen från och med januari 2003.

Den som vid utgången av år 2002 uppbär folkpension vid bosättning utomlands skall från och med den 1 januari 2003 ha fortsatt rätt till utbetalning av sådan ersättning eller pension som träder i stället för folkpensionen enligt äldre bestämmelser i lagen om allmän försäkring eller enligt 4 kap. 4 eller 6 §. Efterlevandestöd till barn beviljas dock endast om det finns sådana skäl att bevilja stödet som avses i 4 kap. 4 §.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

Barnpension för ett barn som inte har fyllt tolv år utgör för år räknat 35 procent av det efterlevandepensionsunderlag som anges i 5 kap. Är flera barn berättigade till barnpension efter föräldern, skall det nämnda procenttalet ökas med 25 *procent* för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen. Från och med månaden efter den då det yngsta barnet fyller tolv år skall de nämnda *procenttalen* bytas ut mot talen 30 respektive 20.

Om barnets båda föräldrar har avlidit utgör barnpensionen alltid 35 procent av det i första stycket nämnda underlaget. Är i sådant fall flera barn berättigade till barnpension efter en förälder skall det nämnda procenttalet ökas med 25 *procent* för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

Barnpension för ett barn som inte har fyllt tolv år utgör för år räknat 35 procent av det efterlevandepensionsunderlag som anges i 5 kap. Är flera barn berättigade till barnpension efter föräldern, skall det nämnda procenttalet ökas med 25 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen. Från och med månaden efter den då det yngsta barnet fyller tolv år skall de nämnda *talen* bytas ut mot talen 30 respektive 20.

Om barnets båda föräldrar har avlidit utgör barnpensionen alltid 35 procent av det i första stycket nämnda underlaget. Är i sådant fall flera barn berättigade till barnpension efter en förälder skall det nämnda procenttalet ökas med 25 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:215) om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn i stället för dess lydelse enligt lagen (2002:215) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

I fråga om garantipension till omställningspension på grund av dödsfall som inträffat före ikraftträdandet skall, i stället för vad som sägs i 4 kap. 6–12 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, gälla följande.

En efterlevande som är bosatt i Sverige skall, om villkoren i 8 kap. 4 och 5 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003 är uppfyllda och om minst tre års bosättningsperiod eller minst tre år med pensionspoäng kan tillgodoräknas för den avlidne, ha rätt till garantipension beräknad enligt tredje–sjunde styckena.

Till grund för beräkning av garantipension skall ligga den omställningspension som den efterlevande har rätt till. Med omställningspension avses även efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna lag.

För en efterlevande som helt saknar rätt till omställningspension eller vars omställningspension inte överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet skall den årliga garantipensionen motsvara 2,15 gånger prisbasbeloppet (basnivån) minskat med ett belopp som motsvarar den nämnda omställningspensionen.

För en efterlevande, som har rätt till omställningspension som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet, skall den årliga garantipensionen motsvara skillnaden mellan 0,66 gånger prisbasbeloppet och 44 procent av den del av omställningspensionen som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet.

För en efterlevande, som har rätt till omställningspension som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet, skall den årliga garantipensionen motsvara skillnaden mellan 0,66 gånger prisbasbeloppet och 40 procent av den del av omställningspensionen som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet.

Vid beräkning av garantipension enligt tredje–femte styckena skall, om inte annat följer av sjunde stycket, bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen om allmän försäkring och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng eller 40 års bosättningsperiod skall garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 17 a–c §§.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om
bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Prop. 2002/03:2

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras för

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte skall tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,
2. studiemedel i form av studiebidrag,
3. skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kronor per månad, och
4. ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar för sjukfall som inträffat före år 1991.

2. studiemedel i form av studiebidrag *samt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,*

Föräldraförsäkring

Det har uppmärksammats att rätten till tillfällig föräldrapenning begränsas för föräldrar som väljer att vårda sina små barn i hemmet, där sjukhusvård annars skulle ha varit nödvändig. Propositionens underlag finns i en promemoria om ändrade regler inom den tillfälliga föräldrapenningen avseende små barn som får sjukvårdande behandling i hemmet (dnr S2001/10281/SF). Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Socialdepartementet (dnr S2001/10281/SF).

Riksdagen har nyligen beslutat dels att det skall bli möjligt för registrerade partner att gemensamt adoptera ett barn dels att registrerade partner och homosexuella sambor skall kunna utses att som särskilt förordnade vårdnadshavare gemensamt utöva vårdnaden om ett barn (prop. 2001/02:123, bet. 2001/02:LU27, rskr. 2001/02:304). Inom Socialdepartementet har härefter utarbetats en promemoria angående tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption (dnr S2002/5479/SF). Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Socialdepartementet (dnr S2002/5479/SF).

Utökade möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet

Förslaget har utarbetats inom Regeringskansliet och har under hand beretts med Arbetsmarknadsstyrelsen, Försäkringskassaförbundet, Landstingsförbundet, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen och Svenska kommunförbundet. Förslaget är ett resultat av regeringens och Vänsterpartiets överenskommelse om budgetpropositionen för 2003.

Justering i reglerna för beräkning av efterlevandepension som betalas ut oavkortad

I de anpassade reglerna för efterlevandepension finns regler för hur den nuvarande efterlevandepensionen skall räknas om vid övergången till nya regler den 1 januari 2003. Regeringen har tidigare föreslagit särskilda beräkningsregler för änkor med avkortad folkpension eftersom dessa annars kunde missgynnas. Inom Regeringskansliet har nu uppmärksammats att även vissa änkor med oavkortad folkpension kan missgynnas. Det föreslås därför att dessa beräkningsregler justeras. Förslaget har beretts under hand med Riksförsäkringsverket (RFV).

Justeringar i reglerna för rätten till pension vid bosättning utomlands

Enligt nuvarande övergångsbestämmelser i socialförsäkringslagen (1999:799) har de som vid utgången av 2002 uppbär folkpension även fortsättningsvis rätt till ersättning eller pension som träder i stället för

folkpension. Regeringens förslag innebär att detta även skall gälla de som beviljats pension under 2001 och 2002. Förslaget har beretts under hand med RFV.

Inkomstberäkning för bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer m.fl. och underhållsstöd m.m.

Förslagen att lägga till rekryteringsbidraget för vuxenstuderande vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag och bostadstillägg till pensionärer m.fl. samt vid beräkning av inkomsten vid återbetalningsskyldighet av underhållsstöd har utarbetats inom Regeringskansliet. Förslagen har beretts under hand med RFV.

Samordning av pension och livränta

Det har uppmärksammats att ytterligare justeringar är behövliga i vissa lagar som reglerar samordning av pension och livränta. Följdändringar föreslås därför i 5 § lagen (1977:268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m.m. och i punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Vidare föreslås en anpassning i äldre övergångsbestämmelser till lagen om arbetsskadeförsäkring. Förslagen har beretts under hand med RFV.

Beräkning av garantipension i vissa fall

Ett tillägg föreslås i lagen (1998:702) om garantipension för den som är född 1937 eller tidigare och som överfört pensionsrättigheter till EG så att de behandlas på samma sätt som de som är födda 1938 eller senare. Förslaget har beretts under hand med RFV.

Omvandling av förtidspension m.m.

RFV har under hand påtalat att det behövs en ändring när det gäller beräkningen vid omvandlingen av förtidspension till sjukersättning vid årsskiftet. Ett förslag till ändring har arbetats fram inom Regeringskansliet.

Riksskatteverket (RSV) har uppmärksammat Regeringskansliet på att en tidigare beslutad ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta kommit att resultera i oönskade effekter. Ett förslag av rättelsekaraktär har utarbetats inom Regeringskansliet.

Inom Regeringskansliet har det även uppmärksammats att vissa anpassningar till annan ny lagstiftning måste göras i lagen (1996:1030) om underhållsstöd. Förslagen har beretts under hand med RSV och RFV.

Handikappersättning

RFV har påpekat att de nuvarande ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till reglerna om handikappersättning och sjuk- och aktivitetsersättning som träder i kraft den 1 januari 2003 kan medföra att en försäkrad i vissa fall kan gå miste om handikappersättning om försäk-

ringskassan inte hinner besluta i ärendet före utgången av 2002. Vidare har uppmärksamats att dessa bestämmelser i vissa fall kan innebära att en förälder kan ha rätt till vårdbidrag samtidigt som barnet uppbär handikappersättning. Inom Regeringskansliet har utarbetats ett förslag till ändrade bestämmelser. Förslaget har beretts under hand med RFV.

Pensionsgrundande belopp

RFV har påpekat att gällande bestämmelser i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension om beräkning av pensionsgrundande belopp av sjuk- eller aktivitetsersättning inte tar hänsyn till den situationen att den försäkrade är intagen på institution och en del av ersättningen betalas ut till en nära anhörig. Inom Regeringskansliet har utarbetats ett förslag till ändrade bestämmelser på området. Förslaget har beretts under hand med RFV.

Lagrådet

Förslagen till ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd och lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta är lagrådspliktiga. Emellertid är det nu endast fråga om ändringar som är av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande över förslaget har därför inte inhämtats.

4 Föräldraförsäkring

4.1 Tillfällig föräldrapenning till föräldrar som vårdar barn i hemmet om barnet annars skulle ha vårdats på sjukhus

Regeringens förslag: Vid vård av ett barn som är yngre än 240 dagar skall tillfällig föräldrapenning kunna utges till föräldrar som vårdar barnet i hemmet om barnet annars skulle ha vårdats på sjukhus.

Promemorians förslag: Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget. Riksförsäkringsverket anser dock att förslaget skall omfatta samtliga barn oavsett ålder.

Skälen för regeringens förslag: Tillfällig föräldrapenning kan idag utges för vård av sjukt barn för 120 dagar per barn och år tills barnet fyller 12 år när en förälder behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda barnet. Den tillfälliga föräldrapenningen ska möjliggöra för föräldrar att vårda det sjuka barnet i akuta vårdssituationer genom att kompensera för inkomstförlust. Tillfällig föräldrapenning för ett barn som är yngre än 240 dagar kan dock endast utges när barnet vårdas på sjukhus eller om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. För barn som vårdas på sjukhus kan tillfällig föräldrapenning ges till båda föräldrarna samtidigt.

När ett sjukt barn vårdas i hemmet kan tillfällig föräldrapenning huvudsakligen ges till en förälder.

Föräldrapenning i samband med barns födelse kan som regel inte bytas ut mot tillfällig föräldrapenning. Anledningen till detta är att föräldern redan är kompenserad för det inkomstbortfall som föräldraledigheten för med sig. Om barnet som föräldern vårdar blir sjukt saknas skäl för att byta ut föräldrapenningen mot tillfällig föräldrapenning så länge föräldern fortsätter att vårda barnet enligt tidigare uppgjorda planer. Det samma gäller för det fall att något äldre syskon till barnet insjuknar och måste stanna hemma från skolan eller barnomsorgen. För barn som vårdas på sjukhus finns skäl att göra undantag eftersom vårdsituationen förändras. I dessa situationer ges också i dag båda föräldrarna möjligheter att samtidigt vårda barnet.

Nyfödda barn behöver i vissa fall vårdas på sjukhus. Forskning har visat ett flertal negativa effekter till följd av den separation som barn och föräldrar utsätts för när nyfödda barn vårdas på sjukhus. Bl.a. har man visat att föräldrarna får svårigheter att komma in i föräldrarollen med störningar i kontakten med barnet som följd. Ett stort antal studier har visat att barnet får gynnsammare utveckling under uppväxten när föräldrarna tidigt tar över ansvaret för barnets vård och stimulans. För att minimera sjukhusvistelsens negativa effekter för barnet är det viktigt att barnen kan skrivas ut till hemmet så snart det är praktiskt möjligt. Allteftersom den medicinska tekniken har utvecklats har det blivit möjligt för föräldrarna att i slutskedet av en vårdperiod ge barnet vården i hemmet istället för på sjukhuset. Det blir därför allt vanligare med tidig hemgång från sjukhus för dessa barn.

Exempel på detta är barn som föds för tidigt, lungsjuka barn som behöver långvarig syrgasbehandling, barn med missbildningar eller svår medfödd sjukdom som kan behöva respiratorvård, sondmatning, näringsdropp eller annan medicinsk behandling. När det gäller de för tidigt födda barnen kan dessa i slutet av vårdperioden behöva övervakning av puls och andning och matning i sond m.m. Gemensamt för samtliga grupper av barn är att de vanligtvis är teknikberoende och att de annars skulle ha vårdats på sjukhus. Barnen kan numera, med ny teknik och medicinskt stöd från sjukvården, vårdas i hemmet.

Innan barnen skrivs ut från sjukhuset får föräldrarna lära sig att vårda barnet och i förekommande fall lära sig hantera den tekniska utrustning som krävs för vården för att sedan själva sköta vården i hemmet. När barnet sedan vårdas i hemmet krävs kontinuerlig uppföljning och stöd från sjukvården. En viktig förutsättning är att föräldrarna är kapabla att ta över den sjukvårdande behandling som barnet behöver. Det är viktigt att peka på att sjukvården har ansvaret för dessa barn under motsvarande tid som barnet annars skulle ha vårdats på sjukhus.

Rätten till tillfällig föräldrapenning för denna barngrupp är idag helt kopplad till att vården ges på sjukhus. När denna regel infördes var inte sjukvårdande behandling i hemmet en vanlig behandlingsform men ersätter nu i många fall en del av sjukhusvården för dessa barn. Att ta hem ett nyfött barn som egentligen behöver sjukhusvård kräver mycket arbete och engagemang av båda föräldrarna. Föräldrarna till dessa barn blir i nuvarande regelsystem negativt särbehandlade, enbart av den orsaken att

de väljer att vårda barnet i hemmet i stället för att låta barnet vara kvar på sjukhuset.

Mot denna bakgrund föreslås att föräldrar som vårdar små barn i hemmet, där sjukhusvård annars skulle ha varit nödvändig, också ges rätt till tillfällig föräldrapenning. Rätten till tillfällig föräldrapenning kan i dessa fall utges under den tid som sjukhuset har ansvaret för vården i hemmet. Vården skall styrkas genom intyg av läkare eller sjuksköterska. På så sätt underlättas båda föräldrarnas möjligheter att få nära kontakt med det sjuka barnet i hemmet.

Riksförsäkringsverket framhåller i sitt remissyttrande att tillfällig föräldrapenning borde kunna utges oavsett barnets ålder när en förälder vårdar sitt barn i hemmet, när alternativet till denna vård är sjukhusvård dvs. även för barn som är äldre än 240 dagar.

De problem som har aktualiserats under ärendets beredning avser endast nyfödda barn. Av praktiska och administrativa skäl finns det dock anledning att knyta förslaget till det redan befintliga regelverket avseende tillfällig föräldrapenning för barn som är yngre än 240 dagar. Regeringen anser att det i nuläget inte finns skäl att utvidga förslaget till att omfatta barn som är äldre än 240 dagar.

Ekonomiska konsekvenser

Föräldrar till små barn som vårdas på sjukhus har idag rätt att uppbära tillfällig föräldrapenning. För ett fåtal av dessa barn kan vården ges i hemmet med hjälp och stöd från sjukvården. En viktig förutsättning är att sjukvården har ansvaret för vården av barnen. Föräldrarna till de barn som bedöms kunna ges sjukvårdande behandling i hemmet väljer ibland att ha sitt barn kvar på sjukhuset för att på så sätt ha rätt till tillfällig föräldrapenning.

Med beaktande av de minskade kostnaderna för sjukvården som förslaget innebär blir det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv mer kostnadseffektivt att vårda dessa barn i hemmet jämfört med att de vårdas på sjukhus. Förslaget innebär därför sammantaget inga ökade kostnader utan får närmast betraktas som en anpassning av nuvarande regelverk.

För statens utgifter för anslaget föräldraförsäkring innebär förslaget endast en försumbar ökning av kostnaderna.

För socialförsäkringsadministrationen medför förslaget en förenklad hantering och därför oförändrade kostnader.

Regeringens förslag: Den ersättning för tio dagar som utges i samband med adoption av ett barn skall tillkomma båda föräldrarna och fördelas med hälften till var och en av föräldrarna om inte de kommer överens om en annan fördelning. Detsamma gäller när två personer utses att som särskilt förordnade vårdnadshavare gemensamt utöva vårdnaden om ett barn. Vid adoptioner och för särskilt förordnade vårdnadshavare skall på motsvarande sätt som gäller för andra föräldrar en annan försäkrad än föräldrarna kunna ges rätt till tillfällig föräldrapenning i tio dagar.

Promemorians förslag: Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som yttrat sig har samtliga tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 10 och 12 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring har en fader som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse rätt till tillfällig föräldrapenning under tio dagar per barn för att närvara vid förlossningen, sköta hemmet eller vårda barn. Motsvarande gäller för en fader vid adoption av barn, om barnet inte fyllt tio år. Tillfällig föräldrapenning betalas inte för tid efter sextionde dagen efter barnets hemkomst efter förlossningen. Vid adoption räknas denna tid från den tidpunkt föräldrarna fått barnet i sin vård.

Om en person adopterar den andre makens barn eller adoptivbarn ges inte någon rätt till tillfällig föräldrapenning utöver vad som skulle ha gällt om adoptionen inte hade ägt rum. En rättslig vårdnadshavare, som inte är förälder men som har vård om barnet, är likställd med en förälder vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. En sådan vårdnadshavare övertar i stor utsträckning en biologisk förälders skyldigheter och rättigheter. Han eller hon har därmed också tillgång till de olika föräldrapenningförmånerna. Detta innebär att när en man utses till vårdnadshavare för ett nyfött barn har denne rätt till tillfällig föräldrapenning på samma sätt som den biologiske fadern skulle ha haft.

Huvudsyftet med faderns särskilda dagar är att han skall ha möjlighet att vårda tidigare barn i familjen under moderns BB-vistelse och hjälpa modern i hemmet den första tiden efter hemkomsten från sjukhuset. Ett annat viktigt motiv är att fadern redan från början skall få möjlighet att delta i vården av det nyfödda barnet. Vid adoption av ett barn och när två personer har utsetts att som särskilt förordnade vårdnadshavare gemensamt utöva vårdnaden om barnet är situationen annorlunda. Behovet av att båda föräldrarna respektive vårdnadshavarna får möjlighet att med ersättning vara tillsammans med barnet under någon tid i samband med att de får barnet i sin vård är emellertid lika starkt som vid ett barns födelse. Det finns därför skäl att vid adoption av barn eller när två personer utses att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn, ge bägge adoptivföräldrarna respektive vårdnadshavarna möjlighet att ta del av de tio pappadagarna. Ett förslag till lösning i dessa situationer är att låta rätten till

tillfällig föräldrapenning tillkomma båda adoptivföräldrarna respektive de särskilt förordnade vårdnadshavarna med en fördelning om hälften till var och en av dem. De ges dock en möjlighet att komma överens om en annan fördelning. Förslaget innebär, när adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna är av samma kön, att de får motsvarande rätt.

Enligt 4 kap. 10 § femte stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring har en annan försäkrad än en far eller mor som avstår från förvärvsarbete under vissa förutsättningar rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med ett barns födelse eller adoption. Förslaget innebär i denna del att en motsvarande möjlighet att ge en annan försäkrad rätt till ersättning införs även i de fall rätten annars tillkommer adoptivföräldrar eller särskilt förordnade vårdnadshavare.

Konstruktionen av faderns särskilda dagar i samband med barns födelse eller adoption är inte alltid applicerbar på de olika familjekonstellationer som numera förekommer. Det finns därför anledning att särskilt se över denna del av den tillfälliga föräldrapenningen och undersöka möjligheterna att införliva de tio pappadagarna med de dagar som är reserverade för mamman och pappan inom föräldrapenningens regelverk. Detta kan ske genom att låta de tio pappadagarna övergå i pappa- och mammamånaden samtidigt som dagarna tas ut inom den tid som idag gäller för de tio pappadagarna. Detta skulle dessutom kunna förstärka regeringens målsättning att ”en större andel män ska ta ut fler dagar med föräldrapenning”. En sådan förändrad konstruktion bör också utformas så att föräldrarna även fortsättningsvis under dessa dagar kan vara hemma samtidigt när barnet är nyfött eller adopterat.

Ekonomiska konsekvenser

Utöver den kostnad som kan komma att uppstå till följd av att adoptivföräldrar respektive särskilt förordnade vårdnadshavare av samma kön kommer att omfattas av regelverket om de tio ersättningsdagarna, medför förslaget inga kostnadsökningar.

5 Samverkan och samordning inom rehabiliteringsområdet

5.1 Utökade möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet

Regeringens förslag: Försäkringskassan får utökade möjligheter att bidra med medel för samverkan inom rehabiliteringsområdet. De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan får utgöra statens samlade andel i denna verksamhet.

Skälen för regeringens förslag: I december 2001 gav riksdagen (bet. 2001/02:SfU1, rskr. 2001/02:84) regeringen tillkänna att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en finansiell samordning

som omfattar socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna. Med anledning av riksdagens tillkännagivande har det tillsatts en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att utarbeta ett sådant förslag. Förslaget skall träda ikraft under 2003. Det föreligger emellertid omständigheter av såväl principiell som juridisk karaktär som komplicerar arbetet med att utforma en permanent finansiell samordning i enlighet med riksdagens beställning.

Noggranna överväganden i en rad hänseenden krävs innan en lagstiftning med finansiell samordning kan föreslås. Detta gäller särskilt med hänsyn till att det är frågan om att inrätta ett nytt offentligt organ i vilket kommunen, sjukvårdshuvudmannen och staten (inklusive den allmänna försäkringskassan) kommer att vara representerade. Särskilda överväganden krävs även med anledning av frågan hur arbetsmarknadsmyndigheternas deltagande i finansiell samordning utformas. Noggranna överväganden behövs också beträffande den närmare avgränsningen av den finansiella samordningen. Vidare måste tillskapas en lämplig ordning för bl.a. ansvar, revision och utvärdering. En särskild svårighet föreligger med att tillskapa ett system för huvudmännens representation, eftersom dessa i dag är organiserade på olika sätt.

I avvaktan på en lagstiftning om finansiell samordning anser regeringen att det är viktigt att redan nu skapa utökade möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet. Detta i syfte att minska ohälsan och sjukskrivningskostnaderna. Regeringen föreslår därför att reglerna för samverkan inom rehabiliteringsområdet (Frisam) skall ändras med ikraftträdande den 1 januari 2003.

Sedan 1998 bedrivs samverkan inom rehabiliteringsområdet i enlighet med de riktlinjer som regeringen angav i proposition 1996/97:63 Samverkan, socialförsäkringens ersättningsnivåer och administration m.m. I propositionen tydliggörs behovet av samverkan mellan berörda myndigheter i syfte att stödja de personer som behöver särskilda insatser. Det handlar om personer som är aktuella hos olika rehabiliteringsaktörer samtidigt eller som vandrar mellan dem. Enligt propositionen skall samverkansprojekten ges en gemensam ram för åtgärder och insatser men de ekonomiska besluten skall fattas av respektive myndighet/förvaltning. En förutsättning för denna samverkan är att alla inblandade parter bidrar med medel som står i proportion till deras ansvar för åtgärder för den grupp som samverkansprojektet riktar sig till (prop. 1996/97:63, s. 52, bet. 1996/97:SfU12, rskr. 1996/97:273).

Situationen med kraftigt ökande sjukskrivningar motiverar att försäkringskassan får ytterligare medel i syfte att förbättra samverkansformerna och effektivisera rehabiliteringen. I budgetpropositionen för 2003, som är ett resultat av samarbetet mellan regeringen och Vänsterpartiet, har regeringen föreslagit att högst fem procent av de beräknade utgifterna för sjukpenning skall få användas för samverkan inom rehabiliteringsområdet. Genom denna medelstilldelning ökar det finansiella utrymmet för samverkan.

Regeringen föreslår att dessa medel får utgöra statens samlade andel i samverkan. De skall stå i proportion till statens samlade ansvar för åtgärder för den grupp som samverkan riktar sig till. Detta innebär att i de fall både försäkringskassan och länsarbetsnämnden deltar i ett samverkans-

projekt får försäkringskassan svara för statens andel av kostnaderna. I de fall som länsarbetsnämnden, men inte försäkringskassan, deltar i ett samverkansprojekt skall länsarbetsnämnden liksom idag svara för sin del av finansieringen. Kommuner och landsting skall även fortsättningsvis bidra med medel som står i proportion till deras ansvar.

Regeringen avser att ge berörda myndigheter i uppdrag att utforma ett system för ekonomisk redovisning av hur medlen används samt för uppföljning av vilka resultat som uppnås.

Den utökade möjligheten till samverkan innebär att den samverkan som nu pågår kan fortsätta utan att verksamheten riskeras samtidigt som samverkan vitaliseras och samverkansparterna stimuleras till fördjupad samverkan. Den föreslagna förändringen bör dessutom kunna utgöra ett stöd för att i landet sprida de metoder, arbetssätt m.m. som utvecklas i den pilotverksamhet med samordnad organisation mellan försäkringskassan och arbetsförmedlingen som genomförs inom ramen för regeringens uppdrag (S2001/3072/SF [delvis] och S2001/11144/SF) angående förnyelse av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Regeringen vill avslutningsvis särskilt betona det ansvar som berörda myndigheter har för att, i enlighet med nu gällande riktlinjer för samverkan inom rehabiliteringsområdet, utarbeta gemensamma verksamhets- och handlingsplaner på central och regional nivå. Detta för att underlätta arbetet med att ge samverkan den förankring och legitimitet som är nödvändig.

5.2 Förlängning av försökslagstiftningen om Socsam

Regeringens förslag: Lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst förlängs till och med utgången av 2003.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (Socsam). Försöksverksamheten regleras genom lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (prop. 1993/94:205, bet. 1993/94:SfU19, rskr. 1993/94:369).

Försöksverksamheten startade den 1 juli 1994 och skulle ursprungligen avslutas vid utgången av 1997. Beslut om förlängd försöksverksamhet till utgången av 1998 fattades 1995. År 1996 förlängdes försöksverksamheten till utgången av 2000. År 1999 förlängdes försöksverksamheten ytterligare till utgången av 2002.

Försöksverksamheten bedrivs för närvarande i sex försöksområden. Dessa är Stenungsund, Grästorp, Hisingen, Finspång, Laholm och Haninge. Gotland medverkade mellan 1997 och 2000 och Hyllie medverkade under 1998.

Riksförsäkringsverket och Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att följa och utvärdera försöksverksamheten. En slutrapport för utvärderingen överlämnades till regeringen den 29 november 2001 (SOCSAM – försök med politisk och finansiell samordning. En slutrapport, Finansiell samordning 2001:1).

I december 2001 gav riksdagen (bet. 2001/02:SfU1) regeringen tillkännna att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om finansiell samordning som omfattar socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna. En arbetsgrupp i Regeringskansliet arbetar för närvarande skyndsamt med frågan.

Regeringen anser att det är angeläget att de nuvarande Socsam-försöken får möjlighet att utan avbrott i verksamheten ställa om denna till den lagstiftning om finansiell samordning som skall träda i kraft under 2003 (se vidare avsnitt 5.1). Regeringen föreslår därför att försökslagstiftningen förlängs till och med utgången av 2003.

6 Pensionsområdet

6.1 Justerade beräkningsregler för efterlevandepension som betalas ut oavkortad

Regeringens förslag: För de personer vars efterlevandepension överstiger 1,49 prisbasbelopp skall garantipensionen från och med den 1 januari 2003 motsvara skillnaden mellan 0,66 prisbasbelopp och 40 procent av den del av efterlevandepensionen som överstiger 1,49 prisbasbelopp. Det gäller de som vid utgången av 2002 fick eller skulle ha fått folkpension i form av änkepension, omställningspension eller särskild efterlevandepension utbetalad med oavkortat belopp.

Skälen för regeringens förslag: För den som vid utgången av 2002 uppbär folkpension i form av änkepension, omställningspension eller särskild efterlevandepension och tilläggs pension kommer pensionen fr.o.m. den 1 januari 2003 att omvandlas till garantipension och efterlevandepension. Vid samma tidpunkt avskaffas även de särskilda skattereglerna för alla folkpensionärer. Efter omvandlingen skall pensionen efter skatteavdrag vara i princip lika stor som före den 1 januari 2003.

Enligt de nuvarande reglerna skall garantipensionen för efterlevande, vars efterlevandepension överstiger 1,49 prisbasbelopp, motsvara skillnaden mellan 0,66 prisbasbelopp och 44 procent av den del av efterlevandepensionen som överstiger 1,49 prisbasbelopp. Detta gäller för den som har en oavkortad folkpension. För den som har en avkortad folkpension skall motsvarande avtrappning i stället göras med 40 procent (prop. 2001/02:84, bet 2001/02 SfU12, rskr. 2001/02:215). De ändrade reglerna föreslogs eftersom vissa efterlevande med avkortad folkpension annars riskerade att få en lägre nettopension efter omvandlingen.

Efterlevandepensionens storlek påverkas inte enbart av om folkpensionen betalas ut avkortad eller oavkortad, utan den påverkas även av andra faktorer som t.ex. den avlidnes tidigare inkomster. Detta innebär att en efterlevandepension som har avkortats kan betalas ut med samma eller högre belopp än den som betalas ut oavkortad. Beräkningar gjorda inom Regeringskansliet visar att de särskilda effekterna av avkortningen av folkpensionen endast uppstår om efterlevandepensionen är högst 1,49 prisbasbelopp. Mot bakgrund av detta anser regeringen efter en ny bedömning att det är rimligt att samma beräkningsregler gäller när efterle-

vandepensionen överstiger 1,49 prisbasbelopp, oavsett om pensionen är avkortad eller inte. Regeringen föreslår därför att beräkningsreglerna ändras för efterlevande med oavkortad folkpension så att garantipensionen motsvarar skillnaden mellan 0,66 prisbasbelopp och 40 procent av den del av efterlevandepensionen som överstiger 1,49 prisbasbelopp.

6.2 Justerade regler för rätt till pension efter utgången av 2002 vid bosättning utomlands

Regeringens förslag: Pension eller ersättning som träder i stället för folkpension skall även från och med den 1 januari 2003 betalas ut till den som vid utgången av 2002 är bosatt utomlands och uppbär folkpension. Detta skall dock inte gälla efterlevandestöd till barn som ersätter folkpension i form av barnpension.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de nuvarande övergångsbestämmelserna till socialförsäkringslagen (1999:799) skall ersättning eller pension som träder i stället för folkpension även fortsättningsvis betalas ut till den som vid utgången av 2002 är bosatt utomlands och uppbär folkpension med stöd av äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Det innebär att fortsatt rätt till ersättning eller pension inte behöver prövas av försäkringskassan. De nuvarande reglerna innebär emellertid att endast de som uppbär folkpension vid bosättning utomlands vid utgången av 2000 innefattas. Även de som beviljades folkpension vid bosättning utomlands under åren 2001 och 2002 med tillämpning av 4 kap. 4 eller 6 § socialförsäkringslagen, bör få behålla den pension eller ersättning som träder i stället för folkpension utan särskild prövning.

De gällande reglerna gör inga undantag utan all ersättning eller pension som träder i stället för folkpension fr.o.m. den 1 januari 2003 betalas ut utan prövning av försäkringskassan. Det innebär att även ett barn som bor utomlands och som vid utgången av 2002 har folkpension i form av barnpension automatiskt får efterlevandestöd till barn. Folkpension i form av barnpension utgör 40 procent av prisbasbeloppet om barnet inte har någon tilläggspension efter den avlidne föräldern. Beloppet avkortas i 40-delar i förhållande till den avlidnes bosättningsstid i Sverige eller i 30-delar i förhållande till hur många år den avlidne hade tjänat in ATP-poäng. Efterlevandestöd till barn garanterar däremot alltid att ersättningen till barnet är minst 40 procent av det för året gällande prisbasbeloppet och stödet är oberoende av den avlidne förälderns bosättningsstid eller dennes antal år med intjänade ATP-poäng.

Folkpension i form av barnpension till barn som bor i utlandet betalas ofta ut med låga belopp. Regeringen anser därför att folkpension i form av barnpension bara kan ersättas med efterlevandestöd efter prövning av om det finns sådana skäl som avses i 4 kap. 4 § i socialförsäkringslagen att bevilja stödet.

Regeringens förslag: Vid samordning av yrkesskadelivränta och ålderspension eller efterlevandepension skall fr.o.m. den 1 januari 2003 hänsyn inte tas till höjning av livränta enligt lagen (1977:268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m.m. om pensionen vid utgången av juni 1977 samordnades med yrkesskadelivränta.

Skälen för regeringens förslag: Från och med den 1 januari 2003 ersätts det nuvarande grundskyddet dvs. folkpension, pensionstillskott och det särskilda grundavdraget för folkpensionärer med en beskattad garanti-pension. För de som uppbär folkpension och tilläggspension vid utgången av 2002 omvandlas pensionen från den 1 januari 2003 enligt de nya reglerna. Syftet med omvandlingen är att pensionen efter skatteavdrag i princip skall vara lika stor fr.o.m. den 1 januari 2003 som den var den 31 december 2002.

Om en livränta höjts enligt lagen (1977:268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m.m., skall, enligt nuvarande regler, hänsyn inte tas till höjningen av livräntan när samordning med pension och livränta görs enligt 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Detta gäller endast i de fall pensionen minskades med livräntan vid utgången av juni 1977. Eftersom de nya pensionsreglerna inte skall medföra att någon får en försämring fr.o.m. den 1 januari 2003, anser regeringen att de gamla bestämmelserna om samordning av yrkesskadelivränta med ålderspension eller efterlevandepension även skall gälla för pensioner som betalas ut enligt de nya pensionsreglerna. Regeringen föreslår därför att om pension och livränta samordnas enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, lagen (1998:702) om garantipension eller lagen om (2000:461) efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall hänsyn inte tas till sådan höjning av livränta som gjorts enligt lagen (1977:268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m.m. Detta skall enbart gälla om pensionen samordnades med livräntan vid utgången av juni 1977.

6.4 Samordning av arbetsskadelivränta och pension

Regeringens förslag: Änkelivränta som med anledning av att änkan fyller 65 år skall omprövas efter utgången av 2002 skall beräknas enligt äldre bestämmelser i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, sedan dessa anpassats till de nya pensionsreglerna. Bestämmelserna skall anpassas på så sätt att folkpension i form av ålderspension skall likställas med garantipension till ålderspension och tilläggspension i form av änkepension skall likställas med änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller änkepension enligt lagen (2000:462) om införande av nämnda lag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring skall 6 kap. 1 § i dess lydelse före 1990 fortfarande gälla i vissa fall. Detta betyder bl.a. att livränta skall omprövas och samordnas med folk-

pension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension när änkan fyller 65 år.

Enligt de av riksdagen tidigare beslutade reglerna (prop.1999/2000:91, bet. 1999/2000:SfU13, rskr. 1999/2000:235) skall fr.o.m. den 1 januari 2003 livränta till den som vid utgången av 2002 hade rätt till efterlevandelivränta, betalas ut med lägst samma belopp som han eller hon hade rätt till i december 2002. Livräntebeloppet är knutet till prisbasbeloppet och räknas om när detta ändras. Om livräntan skall omprövas av annan anledning än förändringar av prisbasbeloppet gäller de nya bestämmelserna i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Enligt äldre bestämmelser kan emellertid änkelivränta även betalas ut till kvinnor som har fyllt 65 år. Avsikten har varit att de äldre bestämmelserna avseende änkelivränta skall gälla även fortsättningsvis. Med hänsyn till detta föreslår regeringen att övergångsreglerna till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring ändras så att livräntan omprövas enligt de äldre bestämmelserna när en änka fyller 65 år. De äldre bestämmelserna avser samordning med folkpension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension. Dessa förmåner ersätts fr.o.m. den 1 januari 2003 av garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension respektive änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller änkepension enligt lagen (2000:462) om införande av sistnämnda lag. Regeringen föreslår därför att en anpassning i lagen (1976:380) om arbetsskadelivränta görs på så sätt att folkpension i form av ålderspension likställs med garantipension till ålderspension och tilläggspension i form av änkepension likställs med änkepension enligt de anpassade reglerna för efterlevandepension.

6.5 Beräkning av garantipension i vissa fall för personer födda 1937 eller tidigare

Regeringens förslag: För den som är född 1937 eller tidigare och som enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har fört över värdet av rätten till tilläggspension till Europeiska gemenskaperna, skall garantipension till ålderspension beräknas som om någon överföring inte har gjorts. Detta gäller under förutsättning att någon överföring från gemenskaperna inte har gjorts.

Skälen för regeringens förslag: Garantipension till ålderspension till personer som är födda 1938 eller senare reduceras med den inkomstrelaterade pension, dvs. inkomstpension, premiepension och tilläggspension, som personen har. I de fall överföring av värdet av inkomstrelaterad pension har gjorts enligt lagen (2000:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna skall garantipensionen för de som är födda 1938 eller senare beräknas som om överföringen inte har gjorts.

Motsvarande regler saknas emellertid för personer som är födda 1937 eller tidigare och som har fört över värdet av rätten till tilläggspension till Europeiska gemenskaperna. Regeringen anser inte att det finns några

skäl att behandla de som har garantipension till ålderspension och är födda 1937 eller tidigare annorlunda än de som är födda 1938 eller senare. Regeringen föreslår därför att garantipension till ålderspension beräknas som om någon överföring inte har gjorts även för dem som är födda 1937 och tidigare och har överfört värdet av tilläggspensionen till Europeiska gemenskaperna.

Enligt lagen (2000:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har den som är född 1937 eller tidigare möjlighet att föra över värdet av tilläggspensionen. Tilläggspensionen består fr.o.m. den 1 januari 2003 av ATP-pensionen i det gamla ålderspensionssystemet och ett s.k. folkpensionstillägg som, i princip, motsvarar folkpensionen i det gamla ålderspensionssystemet. Folkpensionstillägget beräknas i 30-delar i förhållande till hur många år med ATP-poäng som har tjänats in.

6.6 Pensionsgrundande belopp

Regeringens förslag: Utbetalas för hel månad endast en del av sjukersättning eller aktivitetsersättning till en nära anhörig till en försäkrad som är frihetsberövad skall vid beräkning av pensionsgrundande belopp användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot den utbetalade delen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 5 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) i dess lydelse fr.o.m. den 1 januari 2003 beräknas pensionsgrundande belopp av hel inkomstrelaterad sjukersättning och hel inkomstrelaterad aktivitetsersättning på följande sätt. Den antagandeinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade ersättningen minskas med ett belopp motsvarande 7 procent av antagandeinkomsten. Det pensionsgrundande beloppet utgör för varje månad som hel ersättning uppburits skillnaden mellan en tolfedel av den minskade antagandeinkomsten och den pensionsgrundande inkomsten av nämnda ersättning. Har den försäkrade för en månad uppburit en fjärdedel, halv, två tredjedels eller tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning skall vid beräkning enligt nämnda beräkningsmetod användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot graden av sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Med anledning av att de allmänna pensionssystemen – däribland förtidspensioneringen – genomgått en omfattande reformering har även anpassade bestämmelser om socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse beslutats av riksdagen (prop. 2001/02:164, bet. 2001/02:SfU16, rskr. 2001/02:252). För förmånerna sjukersättning och aktivitetsersättning som 2003 kommer att ersätta förtidspension innebär de anpassade reglerna i nu aktuellt avseende i korthet följande. När en person som uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning är frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller intagen i hem för verkställighet av slutna ungdomsvård får han eller hon behålla sin förmån under de 60 första dagarna av frihetsberövandet. Därefter dras förmånen in tillfälligt av försäkringskassan, men den betalas åter ut fr.o.m. den trettionde dagen före frigivningsdagen. Liksom i

nuvarande regelsystem kommer det att finnas en möjlighet för försäkringskassan att medge en nära anhörig, som för sitt personliga uppehälle är beroende av den försäkrade, rätt att helt eller delvis uppbära den förmån som på nämnda sätt dragits in. Utbetalningen till den nära anhörige skall i första hand ske från den inkomstrelaterade ersättningen. Förmånen beskattas hos den försäkrade och pensionsrätt tillgodoräknas även denne.

Om en nära anhörig medges att uppbära en del av den inkomstrelaterade förmånen kommer emellertid enligt de ovan nämnda bestämmelserna i LIP pensionsrätt att tillgodoräknas som om hela förmånen hade betalats ut. Detta följer av hur pensionsgrundande belopp beräknas. Under en längre tids frihetsberövande innebär detta att den försäkrade kommer att tillgodoräknas en större pensionsrätt av sjukersättning eller aktivitetsersättning än vad som motiveras av den faktiskt utbetalda ersättningen. För att detta inte skall ske föreslår regeringen att om endast en del av sjukersättning eller aktivitetsersättning till en nära anhörig till en försäkrad som är frihetsberövad utbetalas för hel månad skall vid beräkning av pensionsgrundande belopp användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot den utbetalade delen.

För det fall indragningsreglerna innebär att sjukersättning eller aktivitetsersättning betalas ut till den försäkrade själv för en del av en månad kommer hela den månaden ge pensionsrätt enligt huvudregeln i 3 kap. 5 § första stycket LIP. Denna ”överkompensation” i pensionsrättshänseende är så obetydlig att den kommer i det närmaste att helt sakna betydelse för storleken av den slutliga ålderspensionen och kan därför enligt regeringens mening accepteras då en annan ordning skulle innebära icke obetydliga administrativa konsekvenser.

6.7 Pensionsområdet, övriga anpassningar och rättelser

Regeringens förslag: Anpassningar görs i vissa lagar med anledning av reformeringen av pensionssystemen. Därutöver görs en rättelse av enklare art.

Skälen för regeringens förslag: Barntillägg kommer fr.o.m. januari 2003 att betalas ut till personer med ålderspension eller sjukersättning med stöd av äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Enligt de äldre bestämmelserna betalas tillägget ut med 10 procent av prisbasbeloppet om barnet har barnpension enligt 8 kap. AFL och med 26 procent av prisbasbeloppet om barnet inte har barnpension. Eftersom barnpension fr.o.m. 2003 utges enligt de nya bestämmelserna i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av sistnämnda lag måste de äldre reglerna anpassas till de nya pensionsbestämmelserna. Regeringen föreslår därför att vad som föreskrivs om barnpension i de äldre reglerna (punkten 11 i övergångsbestämmelserna till lagen [1988:882] om ändring i lagen om allmän försäkring) i stället skall gälla barnpension enligt de nya reglerna om barnpension.

En anpassning av reglerna för beräkning av försäkringstid för vissa kvinnor som uppbär änkepension vid utgången av 2002 bör också göras.

Ändringen görs i punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:702) om garantipension. Prop. 2002/03:2

Reglerna för beräkning av barnpension enligt 2 kap. 3 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, när flera barnpensionsberättigade barn finns, rättas, så att den sammanlagda barnpensionen ökas med ett visst tal i stället för en viss procent.

6.8 Kostnader

Förslagen innebär inte några ökade kostnader. Avseende de ändrade beräkningsreglerna för garantipension till änkor med oavkortad folkpension innebär förslaget inte någon kostnadsökning utöver de 10 miljoner kronor som förslaget om ändrade beräkningsregler för garantipension till änkor med oavkortad folkpension beräknats kosta i regeringens proposition Anpassningar med anledning av övergången till reformerade regler för ålderspension (prop. 2001/02:84).

7 Omvandling av förtidspension för vissa utomlands bosatta m.m.

7.1 Beräkning av bruttoersättning för förtidspension

Regeringens förslag: Ett särskilt reduceringsbelopp införs vid beräkningen av bruttoersättning för försäkrade som uppbär förtidspension i december månad 2002 och som är bosatta utomlands och beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna om sjukersättning och aktivitetsersättning träder i kraft den 1 januari 2003 (prop. 2000/01:96, bet. 2000/01:SfU15, rskr. 2000/01:257). Förtidspension som en försäkrad hade rätt att uppbära i december 2002 och alltjämt skulle ha haft rätt att uppbära i januari 2003 om de äldre bestämmelserna hade tillämpats skall vid årsskiftet på ett särskilt beräkningssätt omvandlas till motsvarande grad av sjukersättning. Vid denna omvandling beaktas även att det särskilda grundavdraget (SGA) tas bort genom att en särskild uppräknings görs vid beräkningen av bruttoersättningen. För försäkrade som är bosatta utomlands och uppbär förtidspension som beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK) kan någon sådan uppräknings av SGA inte göras vid omvandlingen. Enligt de av riksdagen antagna reglerna skall i stället förtidspensionen för dessa försäkrade på ett särskilt sätt uppräknas utifrån det värde av den begränsning i skatteplikten som föreligger i SINK lagens lydelse vid utgången av 2002. Efter det att riksdagen antog de nya reglerna om sjukersättning m.m. har det i SINK lagen gjorts en anpassning av bestämmelserna om beskattning med anledning av det reformerade pensionssystemet på så sätt att ett visst belopp undantas från beskattning, se prop. 2001/02:154 Anpassning av skattereglerna för utomlands bosatta i det

reformerade pensionssystemet. Denna anpassning träder i kraft den 1 januari 2003. På grund av denna anpassning i SINK lagen bör en ändring göras i punkt 14 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Ändringen innebär att samma belopp som fr.o.m. den 1 januari 2003 undantas från beskattning i SINK lagen, dvs. en tolfedel av 0,67 prisbasbelopp, dras ifrån det belopp som inte är skattepliktigt enligt SINK vid utgången av år 2002. På detta sätt blir det nya undantaget från beskattningen i SINK lagen beaktat vid omvandlingen av förtidspension till sjukersättning.

7.2 Rättelse avseende beräkning av särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Regeringens förslag: En ändring görs i 5 § lagen (2002:596) om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som innebär att det belopp som skall undantas från beskattning endast kan undantas en gång oavsett vilken kombination av ersättningar den berättigade uppbär.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 2003 avskaffas det särskilda grundavdraget. Det innebär att pensioner och sjuk- och aktivitetsersättningar kommer att beskattas i samma ordning som övriga förvärvsinkomster. Vidare kommer det särskilda grundavdraget tillsammans med bosättningsbaserad folkpension och pensionstillskott vid samma datum att omvandlas till garantipension. Efter omvandlingen till garantipension skall den totala allmänna pensionen efter skatteavdrag vara i princip lika stor som tidigare. För att undvika att skatten på pensioner m.m. till utomlands bosatta i vissa fall blir högre än skatten på pensioner m.m. till dem som är obegränsat skattskyldiga här i landet har en ändring gjorts i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Ändringen innebär att ett visst belopp skall undantas från beskattning. Denna ändring har oavsiktligt kommit att innebära att den som har såväl pension som sjuk- eller aktivitetsersättning kan komma att överkompenseras på så sätt att dubbla belopp undantas från beskattning. För att undvika detta bör därför nu en rättelse göras.

8 Ändring av inkomstberäkning för bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer m.fl. och underhållsstöd m.m.

Prop. 2002/03:2

Regeringens förslag: Rekryteringsbidraget till vuxenstuderande skall läggas till vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag och bostadstillägg till pensionärer m.fl.. Rekryteringsbidraget skall även läggas till vid beräkning av inkomsten vid återbetalningsskyldighet av underhållsstöd.

Vid beräkning av inkomsten vid återbetalningsskyldighet av underhållsstöd skall förmögenhetsgränsen anpassas till den som gäller inom skattelagstiftningen.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 2003 träder lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande i kraft. Rekryteringsbidraget till vuxenstuderande lämnas under vissa förutsättningar till den som avser att studera. Det nya rekryteringsbidraget är ett stöd som ligger helt utanför studiemedelsystemet och regleras i en särskild lag. Det nya rekryteringsbidraget är också ett rent obeskattat bidrag utan någon lånedel. Rekryteringsbidraget lämnas som ett schablonbelopp med 100 procent eller med 122,5 procent av totalbeloppet i studiemedlen. Med gällande regler kommer det nya rekryteringsbidraget inte att betraktas som en inkomst vid fastställande av den bostadsbidragsgrundande inkomsten, eftersom rekryteringsbidraget inte är beskattningsbart eller tillhör de övriga inkomster som idag räknas med. Bidraget får dock anses vara av sådan karaktär att det stärker mottagarens försörjningsförmåga. Bidraget bör således beaktas vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten. Regeringen anser därför att det nya rekryteringsbidraget bör ingå vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten.

En ny lag om bostadstillägg för pensionärer införs från den 1 januari 2003. I den hanteras frågan om vilka inkomster som ska medräknas vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten på liknande sätt som i lagen om bostadsbidrag. Det innebär att en komplettering liknande den som föreslås i lagen om bostadsbidrag också bör genomföras i lagen om bostadstillägg för pensionärer m.fl.

Vid beräkningen av inkomsten vid återbetalningsskyldighet av underhållsstöd betraktas i dag studiebidragsdelen av studiemedlen som en inkomst. Anledningen till det är att studiebidraget anses öka den betalningsskyldiges betalningsförmåga. Det nya rekryteringsbidraget får även det anses vara av sådan karaktär att det stärker mottagarens betalningsförmåga. Bidraget bör därför behandlas på samma sätt som det studiebidrag som ingår i studiemedlen och därför tas med i inkomsten vid beräkning av underhållsstöd.

Vid beräkningen av den återbetalningsskyldiges inkomst läggs i dag även en procent av den del av den återbetalningsskyldiges skattepliktiga förmögenhet som överstiger 900 000 kr till inkomsten. Reglerna om sambeskattnings beaktas inte. Det s.k. fribeloppet i skattelagstiftningen, dvs. den del av den skattepliktiga förmögenheten som inte beskattas, har höjts och utgör vid taxeringen 2003, 1 500 000 kr för den som inte sam-

beskattas. Eftersom förmögenhetsgränsen vid beräkningen av tillägget till den bidragsskyldiges inkomst skall vara densamma som tillämpas för när skatt börjar tas ut på förmögenhet bör därför denna gräns höjas till 1 500 000 kr.

9 Ansökan om handikappersättning m.m.

Regeringens förslag: En ansökan om handikappersättning som har kommit in till försäkringskassan före utgången av 2002 skall prövas enligt den då gällande åldersgränsen för rätt till förmånen även om ärendet avgörs efter utgången av 2002. Förutsättningen för detta är att den försäkrade har fyllt 16 år före den 1 januari 2003.

Vårdbidrag skall inte kunna uppbäras under samma tid då barnet uppbär handikappersättning.

Skälen för regeringens förslag: Efter utgången av 2002 kommer inte längre förtidspension att finnas kvar som ersättning vid långvarig och varaktig medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan. I stället kommer de nya sjukförsäkringsförmånerna sjukersättning och aktivitetsersättning att kunna utges under i princip samma förutsättningar som förtidspension. En skillnad i förhållande till förtidspension, som kan utges till en försäkrad som har fyllt 16 år, är dock att aktivitetsersättning tidigast skall kunna utges från och med juli månad det år den försäkrade fyller 19 år.

Handikappersättning och vårdbidrag utges enligt lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag. Förmånerna är behovsprövade och avses delvis täcka samma behov. En skillnad är emellertid att medan vårdbidraget ges ut till barnets föräldrar, är det den funktionshindrade själv som uppbär handikappersättningen. Enligt de bestämmelser som gäller före den 1 januari 2003 kan handikappersättning ges ut till den försäkrade tidigast då denne fyllt 16 år, alltså vid samma åldersgräns som gäller för förtidspension. Vårdbidrag kan ges ut till föräldrar längst till dess barnet fyllt 16 år.

I samband med att reglerna om sjukersättning och aktivitetsersättning beslutades (prop. 2000/01:96, bet. 2000/01:SfU15, rskr. 2000/01:257) genomfördes en förändring av åldersgränserna för rätt att uppbära handikappersättning respektive vårdbidrag i syfte att korrespondera med den lägsta ålder från vilken aktivitetsersättning kan utges. Enligt övergångsbestämmelserna har den som vid ikraftträdandet den 1 januari 2003 uppbär handikappersättning fortsatt rätt till sådan ersättning utan hinder av den höjda åldersgränsen.

För det fall att en försäkrad som uppfyller det nuvarande ålderskravet för rätt till handikappersättning, men inte uppfyller det nya ålderskravet, ger in en ansökan till försäkringskassan före utgången av 2002 men kassan inte fattar beslut i ärendet förrän efter utgången av 2002 medger nuvarande reglering inte att handikappersättning beviljas före juli månad det år den försäkrade fyller 19 år. Nuvarande övergångsreglering innebär alltså att rätten till handikappersättning efter utgången av 2002 för vissa försäkrade kan vara beroende av en försäkringskassas handläggnings-

tider. Regeringen anser att det är otillfredsställande och föreslår därför att om en ansökan har kommit in till kassan före utgången av 2002, så skall alltid 16-årsgränsen för rätt till handikappersättning tillämpas, även om ärendet avgörs efter ikraftträdandet av de nya reglerna. Den som ansökan avser skall dock ha fyllt 16 år före ikraftträdandet.

De nämnda övergångsbestämmelserna innebär också att föräldrar inte har rätt till vårdbidrag under tid då barnet uppbär sjukersättning eller tidsbegränsad sjukersättning. Denna reglering har kommit till för att undvika den överkompensation som annars skulle ske i de fall den unge har haft förtidspension eller sjukbidrag som fr.o.m. den 1 januari 2003 omvandlats till sjukersättning och föräldrarna dessutom kunnat få vårdbidrag enligt de nya åldersgränserna för sådant bidrag. Emellertid har ytterligare en situation uppmärksamats som på grund av övergångsregleringen kan leda till en inte avsedd överkompensation. Det gäller de personer som enligt övergångsbestämmelserna uppbär handikappersättning, trots att det nya ålderskravet inte är uppfyllt, men som samtidigt inte har sjukersättning. För en period efter den 1 januari 2003 fram till den 1 juli det år ett barn med handikappersättning fyller 19 år kan en förälder till det barnet samtidigt vara berättigad till vårdbidrag enligt de nya reglerna. Denna situation kan inte uppstå i det nya systemet för handikappersättning och vårdbidrag eftersom åldersgränserna för de båda förmånerna där korresponderar med varandra. Någon anledning till att de som omfattas av övergångsreglerna skulle kunna ha såväl handikappersättning (barnet) som vårdbidrag (föräldern) finns inte enligt regeringens mening och en sådan möjlighet har heller inte varit avsedd. En klagande övergångsregel med innebörden att om barnet uppbär handikappersättning så har föräldern inte samtidigt rätt till vårdbidrag är därför motiverad. Omvänt innebär detta att om den unge avstår från handikappersättning så kan föräldrarnas rätt till vårdbidrag prövas i vanlig ordning. Ett vårdbidrag kan ju av olika skäl vara mer förmånligt sett ur familjens perspektiv.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

4 kap.

10 §

I paragrafen regleras rätten till tillfällig föräldrapenning. Tillfällig föräldrapenning kan bl.a. utges om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda ett sjukt barn. I andra stycket anges dock den begränsningen att för vård av barn som är yngre än 240 dagar kan tillfällig föräldrapenning i sådana fall endast utges om tillsynen är stadigvarande ordnad eller om barnet vårdas på sjukhus. Som närmare utvecklats i avsnitt 4.1 finns det i dag möjlighet att i vissa fall i slutet av en behandlingsperiod ta hem barnet för att där utföra återstoden av den vård som annars skulle ha utförts på sjukhus. Om barnet i stället hade fortsatt att vårdas på sjukhus hade föräldrarna kunnat uppbära tillfällig föräldrapen-

ning under denna tid men i och med att vården förläggs i hemmet kan de, med nuvarande regler, inte få sådan ersättning. Den föreslagna regeländringen innebär att även dessa föräldrar kan få tillfällig föräldrapenning. Med utgångspunkt i att det endast är frågan om sådan vård i hemmet som annars skulle ha skett på sjukhus kommer inte heller fortsättningsvis exempelvis eftervård, som under alla förhållanden skulle ha skett i hemmet, att omfattas av den nya bestämmelsen.

18 kap.

2 §

I andra stycket har gjorts ett tillägg angående försäkringskassans möjligheter att bidra till finansieringen av samverkansprojekt. Försäkringskassans andel av en sådan finansiering får beräknas på ett sådant sätt att den utgör statens samlade andel i denna verksamhet. Skälen härför har utvecklats ovan i avsnittet 5.1.

36 §

I paragrafen har en felaktig hänvisning till 40 § rättats så att den numera hänvisar till 39 §.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

4 kap.

10 §

I paragrafens fjärde stycke regleras rätten till de sk. pappadagarna, dvs. rätten till tillfällig föräldrapenning för en fader i samband med ett barns födelse. Även i adoptionssituationer gäller i dag att endast fadern har rätt till sådan ersättning. De föreslagna ändringarna i paragrafen innebär att rätten till tillfällig föräldrapenning vid adoption eller när två särskilt förordnade vårdnadshavare har utsetts görs könsneutral så att denna rätt tillkommer båda föräldrarna.

I paragrafens femte stycke regleras försäkringskassans möjlighet att i vissa fall besluta att en annan försäkrad än en fader eller moder skall kunna få rätt till sådan tillfällig föräldrapenning som avses i fjärde stycket. I det föreslagna nya sjätte stycket görs även denna bestämmelse könsneutral vid adoption eller när två särskilt förordnade vårdnadshavare har utsetts. Eftersom rätten till de tio dagarna med tillfällig föräldrapenning för dessa grupper föräldrar gäller för båda föräldrarna kommer någon annan än föräldern inte att kunna ges rätt till sådan ersättning med stöd av femte stycket första punkten när det är frågan om att en ensam förälder adopterar. Däremot bör en sådan förälder kunna få avstå sin rätt till tillfällig föräldrapenning med stöd av femte stycket tredje punkten.

12 §

I paragrafen regleras fördelningen av den tillfälliga föräldrapenningen enligt 10 § fjärde stycket vid adoption och för särskilt förordnade vårdnadshavare. Utgångspunkten är att de tio dagarna fördelas med fem dagar till vardera föräldern, dock med möjlighet för dem att komma överens

om en annan fördelning. I de fall det bara finns en förälder med rätt till ersättning får den föräldern rätt till samtliga tio dagar. Prop. 2002/03:2

16 §

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att det har tillkommit ett nytt sjätte stycke i 10 §.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Punkten 14 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

I punkten har ett tillägg gjorts när det gäller beräkningen av den omvandlade bruttoersättningen. Tillägget innebär att värdet av den begränsning i skatteplikten som finns i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK) till utgången av år 2002, skall minskas. I SINK lagen har det fr.o.m. den 1 januari 2003 införts en ny skattebegränsning som innebär att skatt börjar tas ut på månadsbelopp som överstiger en tolfedel av 0,67 prisbasbelopp. Vid omvandlingen av förtidspension till sjukersättning från december till januari månad skall därför vid beräkningen av bruttoersättningen det belopp som inte är skattepliktigt enligt SINK vid utgången av år 2002 minskas med det belopp som inte är skattepliktigt enligt SINK fr.o.m den 1 januari 2003. Resultatet av denna minskning skall aldrig kunna bli negativt utan som lägst noll. Den återstående delen skall därefter multipliceras med den aktuella kvoten. Någon andelsberäkning för den som uppbär förtidspension i andelar är inte behövlig eftersom nettoutfallet inte kommer att kunna bli lägre än vad det var i december månad 2002. Med det nu gjorda tillägget av beräkningen av den omvandlade bruttoersättningen uppstår det en överensstämmelse med den nya beskattningen enligt SINK.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:193) om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Punkten 11 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen om allmän försäkring

Tidigare upphävda bestämmelser om barntillägg gäller fortfarande för dem som hade rätt till barntillägg i december månad 1989. Enligt de äldre bestämmelserna är storleken på barntillägget, före minskning för tilläggspension, beroende av om barnet har barnpension enligt 8 kap. lagen om allmän försäkring (AFL). Ändringen i paragrafen innebär endast en anpassning till de nya reglerna om barnpension på så sätt att vad som föreskrivs om barnpension enligt AFL i stället skall gälla barnpension och efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av nämnda lag.

10.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring Prop. 2002/03:2

Punkten 10 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Denna punkt är ny. För att det skall vara möjligt att samordna pension och änkelivränta som enligt de äldre reglerna i 6 kap. 1 § lagen om arbetsskadeförsäkring skall göras fr.o.m. 65-års månaden, måste en anpassning göras beträffande de pensionsförmåner som skall minska livräntan. Detta görs på så sätt att folkpension i form av ålderspension ersätts med garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension och tilläggspension i form av änkepension ersätts med änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av sistnämnda lag.

10.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:465) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Punkten 4 i övergångsbestämmelserna

I denna punkt finns särskilda bestämmelser om efterlevandelivränta till vuxna efterlevande som uppbär efterlevandelivränta vid årsskiftet 2002/2003. Bestämmelserna anger hur kompensation skall ske för de ändrade skattereglerna. Bestämmelserna innebär att det belopp som efter samordning med efterlevandepensionen betalas ut i livränta för december 2002 i princip skall utges oförändrad för januari 2003. Bestämmelserna gäller även för änkelivräntor. I punkten anges också att de nya reglerna om samordning skall gälla när livräntan skall omprövas av annan anledning än vid förändring i prisbasbeloppet. För den som uppbär änkelivränta gäller emellertid fortfarande äldre regler om samordning enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Dessa innebär bl.a. att en änka kan ha rätt till änkelivränta efter det att hon fyllt 65 år. I denna punkt har därför lagts till en bestämmelse som innebär att en änkelivränta som skall omprövas med anledning av att änkan fyller 65 år i princip skall beräknas enligt äldre regler men med beaktande av den anpassning av bestämmelserna som görs i den nya punkten 10 i de nämnda övergångsbestämmelserna från 1988. Se lagförslag 10.5 ovan.

10.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m.m.

5 §

Ändringen i paragrafen är en följd av att bestämmelser om samordning av pension och yrkesskadelivränta inte längre finns i lagen (1962:381) om allmän försäkring (17 kap. 2 §). Motsvarande bestämmelser regleras fr.o.m. 2003 i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (12 kap. 9 §), lagen (1998:702) om garantipension (4 kap. 4 §) samt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (7 kap. 10 §).

10.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:596) om
ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt
för utomlands bosatta

5 §

I paragrafens fjärde punkt har en tidigare ändring gjorts (prop. 2001/02:154, bet. 2001/02:SkU24, rskr. 2001/02:266) som oavsiktligt kommit att innebära att den som har såväl pension som sjuk- eller aktivitetsersättning kan komma att överkompenseras på så sätt att dubbla belopp undantas från beskattning varje månad. En rättelse har därför nu gjorts som innebär att nämnda kategori från sin månatliga totalt uppburna ersättning endast kan få skattebefrielse med ett belopp. En följdändring har också gjorts avseende skattebefrielsens storlek.

10.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om
bostadsbidrag

4 §

I paragrafen har det i tredje stycket punkten 2 lagts till att rekryteringsbidrag till vuxenstudierande skall öka den bidragsgrundande inkomsten. Bidraget skall behandlas på samma sätt som det studiebidrag som ingår i studiemedlen.

10.10 Förslaget till lag om fortsatt giltighet av lagen
(1994:566) om lokal försöksverksamhet med
finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso-
och sjukvård och socialtjänst

Lagen har förlängts att gälla t.o.m. utgången av år 2003.

10.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1030) om
underhållsstöd

26 §

I paragrafen har det i punkten 1 lagts till att rekryteringsbidrag till vuxenstudierande skall ingå i de belopp som anges i 25 §. Bidraget stärker mottagarens betalningsförmåga och ska därför behandlas på samma sätt som det studiebidrag som ingår i studiemedlen, dvs. ingå i den återbetalningsskyldiges inkomst. I punkten 2 har vidare den angivna förmögenhetsgränsen höjts. Det s.k. fribeloppet i skattelagstiftningen, dvs. den del av den skattepliktiga förmögenheten som inte beskattas, har höjts och utgör vid taxeringen 2003, 1 500 000 kr för den som inte sambeskattas. Eftersom förmögenhetsgränsen vid beräkningen av tillägget till den bidragsskyldiges inkomst skall vara densamma som tillämpas för när skatt börjar tas ut på förmögenhet har därför denna gräns höjts till 1 500 000 kr. Reglerna för sambeskattning skall inte tillämpas.

10.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:492) om
ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad
ålderspension

3 kap.

5 §

Paragrafen har tillförts ett nytt tredje stycke som innebär att om endast en del av sjukersättning eller aktivitetsersättning betalas ut till en nära anhörig till en försäkrad som är frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller i hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av slutna ungdomsvård skall vid beräkning av pensionsgrundande belopp användas så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot den utbetalade delen. Förslaget har närmare behandlats i avsnitt 6.6.

10.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:798) om
ändring i lagen (1998:702) om garantipension

2 kap.

4 §

Ett nytt andra stycke förs in i paragrafen som reglerar vad som skall ingå i beräkningsunderlaget för den övergångsvisa garantipensionen, d.v.s. garantipension till personer födda 1937 eller tidigare. Vid beräkningen av underlaget skall garantipensionen beräknas som om överföring av pensionsrättigheter till EG inte hade skett. Vid beräkningen av garantipension skall således en fiktiv tilläggspension beräknas utifrån de pensionspoäng som legat till grund för beräkningen av överföringsbeloppet.

Punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:702) om garantipension

Ändringen i paragrafen är en följd av att folkpension i form av änkepension inte finns efter utgången av 2002. Denna förmån ersätts av änkepension eller garantipension till sådan pension enligt bestämmelserna i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

10.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:491) om
ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning
och vårdbidrag

Punkterna 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

2. Det nya andra stycket innebär att det är tidpunkten för när en ansökan om handikappersättning kommer in till försäkringskassan som avgör vilka bestämmelser om lägsta åldersgräns för rätt till sådan ersättning som skall tillämpas. Kommer ansökan in före ikraftträdandet, dvs. senast den 31 december 2002, skall den nuvarande 16-årsgränsen alltså gälla

om den sökande då fyllt 16 år, även om kassan beslutar i ärendet först efter ikraftträdandet.

3. I denna övergångsbestämmelse anges att föräldrar inte har rätt till vårdbidrag under den tid barnet har fyllt 16 år till utgången av juni månad det år barnet fyller 19 år om barnet då uppbär sjukersättning. Enligt det nu gjorda tillägget har en förälder inte heller rätt till vårdbidrag under tid då barnet uppbär handikappersättning. Ändringen har motiverats i avsnitt 9.

10.15 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Punkten 7 i övergångsbestämmelserna

Andra stycket i punkten ändras. Ändringen i första meningen innebär att inte bara personer som uppbär folkpension vid bosättning utomlands med stöd av äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring, utan även personer som med stöd av i 4 kap. 4 eller 6 §§ socialförsäkringslagen (1999:799) under åren 2001 och 2002 uppbär folkpension, fr.o.m. januari 2003 skall ha rätt till fortsatt utbetalning av sådan ersättning eller pension som träder i stället för folkpension.

Andra meningen i stycket är ny och anger att rätt till efterlevandestöd till barn skall prövas enligt bestämmelserna i 4 kap. 4 §. Detta innebär att efterlevandestöd endast efter särskild prövning skall betalas ut vid bosättning utomlands.

10.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

2 kap.

3 §

I paragrafen anges de ersättningsnivåer som skall gälla för barnpension. Därvid har det felaktigt angetts, när flera barn är berättigade till barnpension, att det nämnda procenttalet skall ökas med 25 procent. Ökningen skall göras med talet 25. Rättelser görs i enlighet härmed.

10.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:215) om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

7 §

Ändringen i paragrafens femte stycke innebär att garantipensionen skall minskas med 40 procent, i stället för 44 procent, av den del av efterlevandepensionen som överstiger 1,49 prisbasbelopp.

10.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. Prop. 2002/03:2

15 §

I paragrafen har det i punkten 2 lagts till att rekryteringsbidrag till vuxenstudierande skall läggas till den bidragsgrundande inkomsten. Bidraget skall behandlas på samma sätt som det studiebidrag som ingår i studiemedlen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 oktober 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Ulvskog, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson, Sommestad

Föredragande: statsrådet Thalén

Regeringen beslutar proposition Vissa socialförsäkringsfrågor m.m.